

MEMO

Onderwerp:	ODG Klaar voor de toekomst
Opsteller:	N. Baars
Datum:	19 september 2022

Beslispunten

1. Kennisnemen van de ontwikkelingen die op de ODG afkomen
 - 1) Het werk neemt toe en wordt complexer
 - 2) Krapte op de arbeidsmarkt
 - 3) Kwetsbaarheden in de organisatie
 - 4) Randvoorwaarden datagestuurd werken en VTH systeem
2. Kennisnemen van de mate waarin en het moment waarop besluiten met financiële gevolgen voorliggen (Paragraaf 5: maatregelen).

Inleiding

De afgelopen jaren hebben het bestuur, de dienst en de opdrachtgevers samen geïnvesteerd in een robuuste omgevingsdienst met heldere samenwerkingsafspraken en een goed kennisniveau. Dit heeft erin geresulteerd dat we er met elkaar goed voor staan. Tegelijkertijd staat de wereld niet stil en hebben we met elkaar de opgave om de juiste kwaliteit te blijven leveren in een veranderende omgeving.

Als we vooruitkijken, dan zien we enkele huidige trends waarvan we verwachten dat deze doorzetten. Toenemende aandacht voor het milieu en de leefomgeving, aandacht voor de kwaliteit die omgevingsdiensten leveren, een krimpende omvang van de beroepsbevolking en een onzekere financiële situatie voor gemeenten en provincies.

In de afgelopen vergaderingen van het DB en het AB hebben wij u meegenomen in de ontwikkelingen die voor de ODG spelen. Denk aan de komst van de Omgevingswet, ontwikkelingen in ons takenpakket, de krapte op de arbeidsmarkt en kwetsbaarheden in onze organisatie. Dit alles raakt onze organisatie en vraagt om een andere manier van denken en het organiseren van ons werk. Echter, gegeven de complexiteit en de hoeveelheid ontwikkelingen verwachten we dat het op een aantal vlakken ook effect zal hebben op de deelnemersbijdrage.

In dit memo omschrijven wij deze ontwikkelingen in samenhang, onder de noemer "ODG Klaar voor de toekomst". We schetsen welke maatregelen wij voorstellen om te treffen, op dit moment of later dit jaar – maatregelen die van invloed zijn op de hoogte van de deelnemersbijdrage.¹

¹ Hierbij is de gemaakte afspraak om bij de najaarsnota 2022 te besluiten over het eventueel aanvullen van de Algemene Reserve niet opgenomen. Dit besluit kan leiden tot een extra gevraagde bijdrage in het huidige jaar van de deelnemers.

1. Ontwikkeling: Ons werk neemt toe en wordt complexer

a) Omgevingswet

De grootste verandering die op ons afkomt is de invoering van de Omgevingswet. De Omgevingswet vraagt om andere werkwijzen van de dienst en haar ketenpartners. De impactanalyse Omgevingswet heeft laten zien dat zowel het aantal producten als de complexiteit wijzigt, en dat de financiële impact minimaal € 485.000 per jaar bedraagt. Voor de jaren 2023 en 2024 heeft het bestuur ingestemd om de deelnemersbijdrage met dit bedrag te verhogen. Na twee jaar zal dit worden geevalueerd.

De afgelopen jaren en ook nu zijn de voorbereidingsactiviteiten conform afspraak voor een groot deel ten koste gegaan van de productie, ongeveer € 3 ton per jaar. Ook de ontwikkeltijd die de komende jaren nodig is om de wet samen met de deelnemers in praktijk te brengen is niet opgenomen in de begroting. En gaat hiermee ten koste van de productie.

b) Toenemende complexiteit

In ons bedrijvenpakket zien we een relatieve toename van de meer risicovolle en complexe bedrijven. We zien al enkele jaren dat het aantal Brzo- en RIE4-bedrijven toeneemt, en deze ontwikkeling zet zich ook volgend jaar voort. We zien ook een toename in bijvoorbeeld het aantal afvalbedrijven. En de opgaven waar we aan werken zijn steeds vaker complex van aard, bijvoorbeeld in technisch opzicht (bijv. waterstof), in maatschappelijk opzicht of qua wet- en regelgeving (bijv. stikstof, windturbines), of omdat zij onder grote tijdsdruk plaatsvinden (bijv. LNG-bunkering).

Ambities over circulair produceren leiden tot complexe afwegingen tussen verschillende milieubelangen: hergebruik van grondstoffen en uitstoot van stoffen. Innovatie leidt tot nieuwe kennisbehoefte en tot (tijdelijk) gebrek aan passende regelgeving. Wijzigende regelgeving heeft gevolgen voor bestaande bedrijven met bestaande rechten, zoals in het stikstofdossier. In de uitvoering leiden deze zaken tot dilemma's waarin de ODG als uitvoeringspartner en kennishouder haar rol als adviseur moet invullen. En tegelijkertijd de dienstverlening moet verwezenlijken door de praktijk van vergunningverlening en toezicht.

c) Uitbreiding van ons takenpakket

In de komende periode verandert ons takenpakket:

– Wettelijk basistakenpakket: Minder complexe milieutaken

Per 1 januari 2023 zullen de minder complexe milieutaken per 1 januari 2023 aan ons worden overgedragen, conform regelgeving. Het betreft een uitbreiding van in totaal 10 fte, waarvan 2 fte al was begroot. De eindrapportage van de businesscase is separaat geagendeerd.

– Uitbreiding Boa-capaciteit

Op basis van een analyse van de Boa-capaciteit stellen wij voor om deze uit te breiden met 2 fte (1 voor VTH, 1 voor Brzo). Hiervoor ligt een separaat voorstel voor in deze vergadering.

– Uitbreiding energietoezicht

Het Rijk investeert in een uitbreiding van het energietoezicht. De energiebesparings- en informatieplicht wordt toegevoegd aan het basistakenpakket van de Omgevingsdiensten, en voor de jaren 2022–2026 stelt het Rijk €56 miljoen beschikbaar voor de uitbreiding van de capaciteit voor energietoezicht bij Omgevingsdiensten. De Omgevingsdienst Groningen

ontvangt hiervan ca. € 2,3 miljoen rechtstreeks van het Rijk in deze periode.

– Mogelijke takenvermindering: bouwtaken

Tegenover deze uitbreidingen van ons takenpakket staat dat de gemeente Midden-Groningen heroverweegt of zij de bouwtaken nog bij de ODG wil afnemen. Indien Midden-Groningen besluit de taken terug te nemen kan de ODG geen robuuste uitvoering conform de kwaliteitscriteria garanderen, wat betekent dat de ODG de taken ook niet meer voor de gemeente Stadskanaal en de provincies kan uitvoeren. Momenteel wordt de organisatorische, personele en financiële impact in beeld gebracht. Indien besluitvorming inderdaad leidt tot terugnamen van de bouwtaken door deelnemers, wordt er een business case aan het bestuur voorgelegd.

De ontwikkelingen met betrekking tot de takenpakketten hebben ook impact op de overhead. Zodra we deze ontwikkelingen beter in beeld hebben volgt een nadere analyse.

2. Ontwikkeling: Krapte op de arbeidsmarkt

In de vergadering van het AB op 1 juli jl. is gesproken over de gevolgen van de huidige krapte op de arbeidsmarkt voor de ODG.

Kort samengevat zien we deze gevolgen:

- een teruglopend aantal productieve uren, langere doorlooptijden van procedures en een oplopende werkvoorraad
- hoge werkdruk bij de dienst
- een achterblijvende realisatie van de jaaropdrachten
- een stijging van de collectieve lasten door opleiden en inwerken
- een relatief hoog ziekteverzuimpercentage (6%)

Zoals besproken in het AB op 1 juli jl. zetten wij in op efficiënter en meer risicogericht werken om de krapte het hoofd te bieden en zijn wij over de te nemen maatregelen in gesprek met de ambtelijk opdrachtgevers.

In de vergadering van het AB zijn drie bestuurlijke aandachtspunten benoemd:

- stijgende omvang van collectieve taken door opleiden en inwerken
- kengetallen: bijstelling door efficiëntie leidt tot minder capaciteit
- meenemen van opdrachtgevende colleges

Dit onderwerp staat ook separaat geagendeerd.

Andere maatregelen om de krapte op de arbeidsmarkt het hoofd te bieden is dat wij samenwerken met de Noordelijke omgevingsdiensten (FUMO en RUD Drenthe) in een gezamenlijke arbeidsmarktcampagne, die wij half september lanceren. Daarnaast werken wij samen in het opleiden van minder ervaren mensen (zij-instromers en young professionals). Het investeren in vaste medewerkers is ook van belang omdat inhuur duurder is dan een aanstelling en er bij veel inhuur daarmee productieruimte verloren gaat.

Tot slot volgen wij de ontwikkelingen met betrekking tot de reiskostenvergoedingen in onze regio, zodat wij qua secundaire arbeidsvoorwaarden niet achterblijven ten opzichte van

vergelijkbare werkgevers. Indien nodig komen we met een voorstel voor wijziging van de reiskostenvergoeding om in lijn te blijven met wat elders in de regio gebruikelijk is.

3. Kwetsbaarheden in onze organisatie

In uw vergadering van 16 juni jl. is gesproken over de kwetsbaarheden in onze organisatie, naar aanleiding van het functioneringsgesprek van de directeur met de voorzitter van het AB. Mw. Baars heeft van het AB de opdracht gekregen om een verkenning uit te voeren naar het versterken van de overstijgende functies.

Organisatiebreed zien we als aandachtspunten de continuïteit door de afhankelijkheid van sleutelfiguren en interne doorgroeimogelijkheden voor medewerkers. Specifieke kwetsbaarheden in onze organisatie zitten met name bij het management, de complexe dossiers, sleutelfuncties en de ondersteuning.

a) Management

De organisatie is in omvang gegroeid en zal gelet op de hierboven geschetste ontwikkelingen ten aanzien van het takenpakket verder groeien. Dit betekent ook dat de *span of control* en daarmee de belasting van de teamleiders steeds groter wordt en we zien dat dit een kwetsbaarheid vormt voor onze organisatie.

b) Complexe dossiers en programma's

We merken in toenemende mate dat het moeilijk is om medewerkers aan ons te binden die we kunnen inzetten op complexe dossiers. We hebben behoefte aan medewerkers die inhoudelijk zware dossiers kunnen trekken, of complexe wet- en regelgeving met een grote impact voor onze organisatie, zoals de Natuurbeschermingswet of Omgevingswet. We missen een aantal medewerkers die dergelijke onderwerpen met de gewenste senioriteit kan oppakken en/of zijn (voor relatief hoge kosten) afhankelijk van externe inhuur. Externe projectleiders voor grotere trajecten zijn gefinancierd met meerjarig incidenteel geld, vanuit de gedachte dat trajecten eindig zijn. We hebben inmiddels ervaren dat trajecten inderdaad eindig zijn, maar elkaar wel opvolgen.

c) Sleutelfuncties

De afgelopen jaren merken we een veranderende vraag, vanuit zowel bestuur/ opdrachtgevers als uit den lande of door veranderende wet- en regelgeving. Met het financieringsmodel is de relatie tussen inzet en deelnemersbijdrage gelegd. Ontwikkelingen die inzet raken, moeten dan ook op navolgbare wijze vertaald worden in deelnemersbijdragen, liefst vroegtijdig zodat er ook op ingespeeld kan worden. Tevens hebben milieuthema's de aandacht en dat leidt tot de wens om inzet van capaciteit te koppelen aan het effect van die inzet op de leefomgeving. Daar is data voor nodig en interpretatie van die data. Ook wordt er meer gevraagd van de overheid als het gaat om waarborgen van de privacy en bescherming van gegevens.

We zijn als dienst hier steeds meer op voorbereid, maar zien op een aantal plekken wel kwetsbaarheden. Met name op het gebied van bedrijfskundige analyses, kwaliteit en privacy zien we de kwetsbaarheid door invulling van de functie door één persoon. Vooruitkijkend naar wat er op deze gebieden op ons afkomt, met name op het gebied van AVG/gegevensbeveiliging en het landelijk Interbestuurlijk Programma dat gericht is op kwaliteitsverhoging bij omgevingsdiensten, ontstaat de noodzaak om deze functies te

verstevigen.

4. Randvoorwaardelijk

"Klaar voor de toekomst" zijn betekent ook dat een aantal randvoorwaarden op orde moeten zijn.

a) Datagestuurd werken

Datagestuurd werken is nodig om bij te dragen aan het voorkomen en/of oplossen van (steeds complexer wordende) maatschappelijke vraagstukken. Datagestuurd werken is nodig om de schaarse capaciteit in mensen en middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten waar deze het meest nodig zijn of waar het risico voor de leefomgeving het grootst is, en om aan te tonen wat de impact is van onze taakuitvoering. Door datagestuurd te werken kunnen wij ook voldoen aan de landelijke vragen die op ons afkomen: denk aan Digitaal Stelsel Omgevingswet, Kamervragen en de pijler Informatievoorziening in het landelijk Interbestuurlijk Programma. Het AB heeft voor 2023 en 2024 middelen beschikbaar gesteld voor datagestuurd werken, de verwachting is dat er structureel capaciteit en middelen nodig zijn.

b) VTH-systeem

In 2023 wordt een nieuw VTH-systeem geïmplementeerd bij de ODG. Het VTH-systeem is de ruggengraat van de organisatie, waarin alle werkzaamheden en processen van het primair proces zijn ingericht. Het nieuwe VTH-systeem zal ons in staat stellen om efficiënter en effectiever te werken. Met de implementatie van het VTH-systeem zal tegelijkertijd een stap worden gezet naar een eenvoudiger applicatielandschap en meer datagestuurd werken. De aanschaf en implementatie worden gefinancierd door de deelnemers. Met het invoeren van een nieuw systeem is in den lande de ervaring dat dit leidt tot productieverlies. Hier is in de begroting geen rekening mee gehouden, waarmee de verwachte productie de komende twee jaar zal afnemen ten opzichte van de afgesproken productie.

5. Maatregelen

1. Ontwikkeling: Ons werk neemt toe en wordt complexer		
Omgevingswet	Het AB heeft besloten in 2023 en 2024 €485.000 beschikbaar te stellen voor uitvoeringskosten van de Omgevingswet, dit wordt na twee jaar geëvalueerd.	Tijdelijke middelen beschikbaar en acceptatie productieverlies
Minder complexe milieutaken	Uitwerking van de businesscase loopt. Verwerken van deze wettelijke verplichting heeft met name gevolgen voor de 4 basistaak-deelnemers.	Voorstel geagendeerd, effect op bijdrage
Uitbreiding Boa-capaciteit	Voorstel uitbreiding Boa-capaciteit separaat op de agenda. Dit leidt vanaf 2024 tot een verhoging van de deelnemersbijdrage. Voor 2023 kan het voorstel mogelijk deels incidenteel	Voorstel geagendeerd, effect op bijdrage

	worden gedekt uit de specifieke bijdrage van het Rijk voor het IBP-programma en/of een eventueel positief resultaat over het huidige jaar. Dit leidt tot een budgetneutrale begrotingswijziging 2023 (beoogde besluitvorming november/december 2022).	
Uitbreiding energietoezicht	In het najaar wordt een projectplan opgesteld en start de werving van nieuwe medewerkers voor deze taken. Leidt tot een voor de deelnemers budgetneutrale begrotingswijziging 2023 (beoogde besluitvorming november/december 2022).	Voorstel wordt uitgewerkt, geen effect op bijdrage
Mogelijke terugname bouwtaken	ODG levert informatie tbv besluitvorming Midden Groningen. Indien taken teruggaan, is er een effect op de deelnemersbijdrage van betrokken deelnemers (daalt) en een herverdeeleffect op collectieve taken voor allen (divers).	Besluitvorming Midden-Groningen in voorbereiding.

2. Ontwikkeling: Krapte op de arbeidsmarkt

Wijziging in werkwijze	De ODG heeft voorstellen uitgewerkt voor een wijziging in de werkwijze (efficiënter en meer risicogericht werken). Met name waar dit aan het beleid van de opdrachtgevers raakt zijn we hierover met de opdrachtgevers in gesprek.	Voorstel geagendeerd, geen effect op bijdrage
Collectieve taken en kengetallen	Ten aanzien van de collectieve taken is het voorstel het budget te verhogen (begrotingswijziging 2023 bij de voorjaarsnota 2023). Ten aanzien van de kengetallen is het voorstel om op een later moment de efficiencywinst te verwerken in de kengetallen, met mogelijk positief effect op de bijdrage.	Voorstel geagendeerd, effect op bijdrage
Samenwerking met de FUMO en de RUDD	Het AB heeft voor 2023 en 2024 middelen beschikbaar gesteld voor de samenwerking met de FUMO en de RUDD op het gebied van de arbeidsmarktaanpak. De verwachting is dat dit een structureel karakter gaat aannemen.	AB heeft tijdelijk extra middelen beschikbaar gesteld
Young professionals en programma voor zij-instromers	Samen met de FUMO en de RUDD gaan wij young professionals werven. Deze samenwerking is de opvolger voor ons traineeprogramma. Daarnaast gaan wij samenwerken aan een programma voor zij-instromers. We onderzoeken de financiële consequenties.	Voorstel wordt uitgewerkt als onderdeel van het voorstel collectieve taken

Reiskosten	We volgen de ontwikkelingen ten aanzien van reiskostenvergoedingen in de regio. Indien nodig komen we met een voorstel voor wijziging van de reiskostenvergoeding om in lijn te blijven met wat elders in de regio gebruikelijk is.	Indien nodig wordt voorstel uitgewerkt, mogelijk effect op bijdrage
------------	---	---

3. Kwetsbaarheden in onze organisatie

Verkenning overstijgende functies	Het AB heeft de directeur de opdracht gegeven een verkenning uit te voeren naar de versterking van de overstijgende functies.	Voorstel wordt uitgewerkt, mogelijk effect op bijdrage
Analyse overhead	Er zal een analyse van de overhead worden gemaakt waarbij de resultaten van de eventuele businesscase Bouw zullen worden betrokken.	Voorstel wordt uitgewerkt

4. Randvoorwaardelijk

Datagestuurd werken	Het AB heeft voor 2023 en 2024 middelen beschikbaar gesteld. De verwachting is dat er structureel capaciteit en middelen nodig zijn.	AB heeft tijdelijk extra middelen beschikbaar gesteld
VTH-systeem	Middelen voor de implementatie in 2023 en gebruik van het systeem zijn beschikbaar gesteld door de deelnemers.	AB heeft middelen beschikbaar gesteld + acceptatie productieverlies